

Monika Gała-Walczowska

GRA O TRONY W ARCHITEKTURZE

Kolejna edycja Warsztatów Studenckich Architektura Betonowa 2022 – Gra o trony – Tron Księżniczki argentyńskiej – tron nieoczekiwanego przywódcy, organizowanych przez Katedrę Projektowania Architektonicznego Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej i Stowarzyszenie Producentów Cementu, może stanowić pretekst do refleksji na temat zawodu architekta, twórczości architektonicznej i zagadnienia autorstwa w architekturze.

Projektowanie stanowi centralny obszar twórczości architektonicznej. *Architektura, podkreśla Maria Misiągiewicz, w całej jej złożoności, powinna być określana poprzez zaproponowaną ideę-pomysł*¹. Geneza dzieła architektury łączy się nierozdzielnie z zamysłem Twórcy, którego syntezę stanowi idea architektoniczna – zapis myśli, utrwalony poprzez szkic, rysunek, projekt koncepcyjny. Forma architektoniczna w relacji do założeń programowych, kompozycja architektoniczno-urbanistyczna i sposób wpisania projektowanego dzieła architektury w miejsce w przestrzeni miasta czy otwartego krajobrazu, wreszcie kompozycja elewacji i detalu, a także dobór materiałów – faktur, kolorów, decydują o charakterze architektury. Architekt – autor dzieła architektury, poprzez szkice, rysunki koncepcyjne, modele... rozstrzyga o formie i kompozycji dzieła projektowanego, a następnie częstokroć zbudowanego.

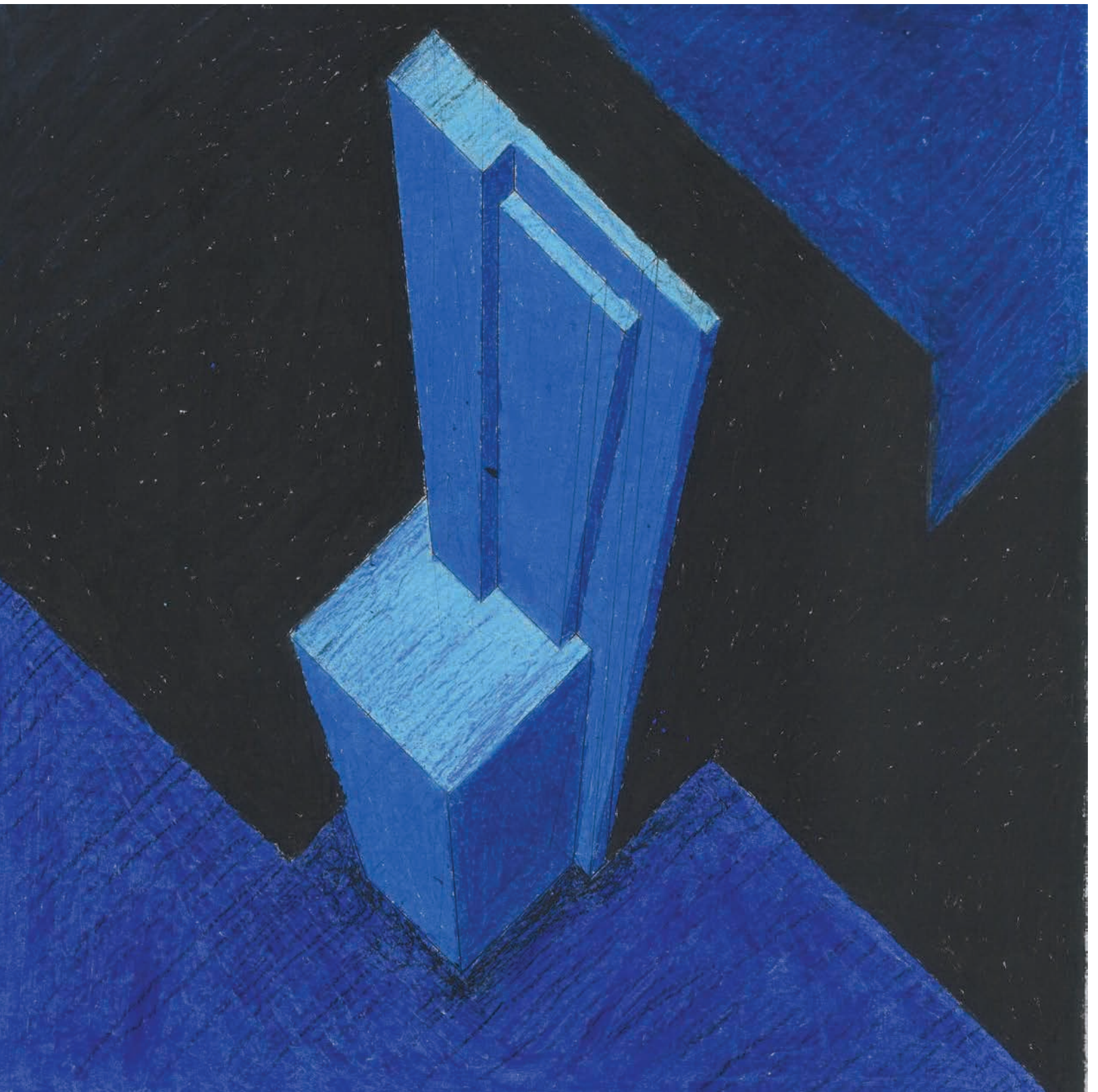
Architektów twórców i autorów dzieł architektonicznych jest znacznie mniej niż architektów współpracujących z twórcami, których wkład jest jednak znaczący, szczególnie w złożonym procesie realizacji. W tym kontekście istotna jest rzetelność ustalenia, który architekt jest autorem i owym *spiritus movens* dzieła architektury, a który z takim twórcą współpracuje w fazie prezentacji projektu koncepcyjnego, na etapie projektu budowlanego czy wykonawczego.

Znaczenie udokumentowania i uznania dorobku Architekta – Twórcy jest bardzo istotne, zwłaszcza z punktu widzenia historii architektury, współtworzącej tożsamość kulturową. *Ustalenie statusu architekta twórcy ma służyć rozwojowi kultury narodowej, a w szczególności polskiej myśli architektonicznej, sprzyjać powstawaniu dzieł artystycznych, rozwijaniu ogólnej kultury w społeczeństwie oraz pobudzaniu do twórczej pracy środowiska architektów. [...] Status architekta twórcy może być przyznany każdemu architektowi jako uznanie jego wkładu w kulturę narodową, w wyniku osiągnięć twórczych potwierdzonych przede wszystkim zrealizowanymi dziełami architektonicznym*². Udokumentowanie i prezentacja dorobku Architekta – Twórcy nabiera znaczenia szczególnie po śmierci Autora projektów i realizacji. Budowle i zespoły urbanistyczne, które pozostają, nabierają znaczenia, stanowiąc świadectwo talentu Architekta i wysiłku nieżyjącego już Twórcy, współtworząc kulturę, której architektura jest częścią.

Gra o trony w Architekturze ma wymiar materialny, niejako tożsamy z projektem i architekturą zbudowaną, ale także wymiar egzystencjalny, łączący się z poszukiwaniem i odkrywaniem wartości, znaczenia i nieprzemijalności dzieła architektury, a tym samym jego autora – Architekta – Twórcy.

¹ M. Misiągiewicz, *O prezentacji idei architektonicznej*, Kraków 2003, s. 12.

² *Regulamin przyznania statusu twórcy* zaakceptowany przez Zarząd Główny SARP w dniu 13.10.1975.

Monika Gała-Walczowska

GAME OF THRONES IN ARCHITECTURE

The next edition of the 2022 Concrete Architecture Student Workshops - Game of Thrones – Throne of the Argentine Princess – Throne of the Unexpected Leader, organised by the Department of Architectural Design at the Faculty of Architecture of Cracow University of Technology and the Polish Cement Association, can serve as a pretext to reflect on the architectural profession, architectural creativity and the issue of authorship in architecture.

Design is a central area of architectural creativity. As Maria Misiągiewicz emphasises, *architecture, in all its complexity, should be defined by a proposed concept-idea*¹. The genesis of an architectural work is inextricably intertwined with the Creator's intent, whose synthesis is the architectural idea – a record of thought, captured through sketching, drawing, and conceptual design. The character of the architecture is determined by the architectural form with regard to the programme assumptions, the architectural and urban composition and the way the designed architectural work fits into its place in the space of the city or open landscape, and finally the composition of the façade and the detail, as well as the choice of materials, textures and colours. The architect – the author of the architectural work – through sketches, conceptual drawings, models... decides on the form and composition of the designed, and then often built, work.

There are far fewer architects who create and author architectural works than there are architects who collaborate with creators, whose contribution is nevertheless significant, especially in the complex process of implementation. There are far fewer architects who create and author architectural works than there are architects who collaborate with creators, whose contribution is nevertheless significant, especially in the

complex process of implementation. In this context, it is important to reliably determine which architect is the author and driving force behind an architectural work, and which one cooperates with such an author in the phase of presenting the conceptual project, during the construction design stage, or in the implementation stage.

The importance of documenting and recognising the achievements of the Architect-Creator is very important, especially from the point of view of the history of architecture, and co-creating cultural identity. *The establishment of the status of the architectural creator is intended to promote the development of national culture, and in particular, Polish architectural thought, to foster the creation of artistic works, to develop a general culture in society and to stimulate creative work of the architectural community. [...] The status of the architect creator may be granted to any architect as a recognition of their contribution to national culture, as a result of their creative achievements confirmed primarily by completed architectural works*². Documenting and presenting the achievements of the Architect-Creator becomes especially important after the death of the Author of the projects and realisations. The buildings and urban complexes that remain acquire significance, bearing witness to the talent of the Architect and the efforts of the late Creator, co-creating the culture to which architecture belongs.

The Game of Thrones in Architecture has a material dimension, which is, in a way, synonymous with the designed and built architecture, but also an existential dimension, connected to the search for and discovery of the value, meaning and impermanence of the architectural work, and thus of its author – the Architect – the Creator.

¹ M. Misiągiewicz, *O prezentacji idei architektonicznej*, Kraków 2003, p. 12.

² *Rules and Regulations for the award of creative status* approved by the General Board of the Association of Polish Architects (SARP) on 13.10.1975